

Jugoslovensko lišče. Sakupili Dr. Mirko Deanović i Niko Stipčević. II. prerađeno izdanje. Naklada »Jugoslovenske Matice« u Splitu. Društvena Tiskara, Split 1922.

Z ministrskim odlokom odobrena možna učna knjiga »Jugoslavensko lišče za omladinu« je doživela svojo drugo izdajo, ki je zdatno pomnožena. Prva izdaja je vsebovala 141 beril, druga jih ima 155. Izpuščala iz prve izdaje urednika nista mnogo, a dodala sta dobrega. Knjiga je namenjena le hrvatskim in srbskim šolam. V ta namen sta urednika transkribirala Srbe v latinico in narobe. Slovenskega v knjigi je vrlo malo, ravno 14 beril (3 Kettejeve basni, 3 Župančičeve pesmi, enkrat Jenko, enkrat Erjavec, enkrat Gregorčič [Sam], enkrat Meško, dvakrat Cankar in dvakrat Aškerc). Veliko to ni in najboljšje tudi ni izbrano. Fleretov članek o Ljubljani je v prevodu. Višek orisne umetnosti baš ni, a je značilen za mentalnost pisčevu, ki mu je Narodni Dom »veličastvena palača«, s še sledečim besedilom, ki »Sokolu« prav gotovo ne krati narodnih zaslug in slove o Bernekerjevem Trubarju: »Kao prorok i evanđelist novog doba on stoji tu u zatišju kao glasnik oslobođenja od duševnog i telesnog ropstva!« Pustimo lepo frazo gospodu, ki je bil toliko vljuden, da je v svojem sestavku omenil celó, kdo je zdaj župnik v trnovski župni cerkvi. Šolska oblast je to knjigo uvedla tudi v slovenske šole. Za silo to gre. Ker pa knjiga nima ne besednjaka ne označbe naglasa, najpripravnejša baš ni. Splitski natis je spričo prvega zagrebškega oblikovno barbarstvo: dve berili sta »ušle pometnjom slagara« po dvakrat v knjigo, zadnje berilo je zares simbolno za llešičevim skromnim uvodom v slovenski govor in naslovna stran je za šolsko knjigo neprimerna. Nadejati se je, da druga izdaja ne vsebuje toliko tiskovnih napak, kolikor sta jih morala urednika naštetj v prvi. Izpremembo v naslovu knjige z veseljem pozdravljam. Iz tega »lišča« naj kmalu zraste velika, sijajna jugoslovenska umetniška antologija.

Dr. I. Pregelj

Dimitrije Gvozdanović: Arditi na ofoku Krku. Četiri slike. Komisionalna naklada Hrvatskog štamparskog zavoda d. d. u Zagrebu. Naslovnu stranu crtao Vinko Pajalić. — Štiri žive, idealistno in tendenciozno narodno začrtane slike iz Baške v letu 1920, ki dramatsko živo in spretno ponazorujejo vlom arditov v cerkev za glagolske maše, podobno násilje na ofoku Košljunu, zbor zarotnikov prebivalcev Dunata in njih sodbo izdajici in še zmago hrvatskega prebivalstva nad arditi. To je vsebina štirih dramatičnih prizorov, ki so umetniško lahka ekstemporizacija in dobro propagandno blago. Stilist Gvozdanović ni slab. Da pa je zares tako idealno zanesen patriot in Jugoslovan, kot govori iz besedila, bi dvomil spričo tega, da je slikam pridejal 12 strani reklame za svojega »Unuka Kraljevića Marka«, ki stane 40 Din. Arditi niso cenejši: »stoje 30 dinara«.

Dr. I. P.

Leonid Andrejev: Plat zvona. Novele. Poslovenil Jos. Vidmar. V Ljubljani 1922. Založila Tiskovna zadruga. VI. zvezek Prevodne knjižnice.

Leonid Andrejev je znan Slovencem vsaj deloma iz prevodov in članka v Domu in svetu, katerega je napisal tedanji mladi slavist A. Ivančič. Zadnje čase se peča s problemom Andrejeva I. Vidmar v Ljubljanskem Zvonu. Zdi se mi, da smo Slovenci dobili v Rdečem smehu prvi prevod iz Andrejeva. Kratka črta Plat zvona je izšla že pred dobrim desetletjem (v Nar. Dnevniku 1909). Vidmarjeva knjiga vsebuje poleg omenjene še tri daljše novele: Brezdno, Misel in V megli. Kazalo bi zato beležiti v naslov knjige: »Plat zvona in druge novele«. Brez uvodnega komentarja utegnejo biti stvari snovno našemu občinstvu pretuje. Geslo, ki ga je napisal Vidmar iz Andrejeva knjigi na čelo, vsebinsko ne odgovarja povsem vsebini knjige, ki more obuditi komaj silhuetno sliko pisateljske individualnosti Andrejeva. Prevod se bere gladko.

Dr. I. P.